

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, pénték, 1908. február 21.

43. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vicolo dell'ospedale. (Új Wurzer ház), I. em.
TELEFON 229. SZÁM.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petty sorja 40 fillér.

Moral insanity.

Amikor a fiumei autonompárt hivatalos sajtójába befejezték némi állami „támogatást”, azt gondoltuk, hogy ennek meglesz az az üdvös eredménye, hogy szakít az egykori tradícióival. Azok a régi tradíciók, azt hisszük, mindenki ismeri, abban nyilvánultak meg, hogy a párttagitáció érdekében végig gázoltak egyesek és tömegek, élők és holtak becsületén. Az élők a koporsóba rágalmazták, a holtakat pedig a koporsóból rágalmazták elő. Ez volt az egész programja a sajtónak, aminek révén természetesen hírhedt lett. Jött azonban egy „szerencsésebb” korszak, amikor a már-már pusztuló bárkájukat a programhiveinek megmentette egy ember tapasztalatlanságát: s kezdődött újból a szennyes esz-keze a klikkédeknek.

Most a fiumei büntetőtörvénytörvényt szemelte ki magának a program legtipikusabb hive, zanella rikárdó és egy ítélet révén, aminek nem tetszett, *legyaláztatta* lapjában ezt a testületet. Erre már gondolkodóba eshetik az ember. Vajon mi lehetett ezek előtt az emberek előtt szent, ha már egy törvényes testület ellen is a rágalmak és a meggyanúsítások képtelen tömkelegét szórják? És meddig megy ezeknek a közéleti ortvámadóknak a vakmerősége, ha már a független bíróságot sem átálják megmarni mérges fogaikkal, megszólíni a vádoló gyanúsításaikkal?

Azt mindenki tudhatja, hogy a fiumei törvénytörvény mai állapotával mi sem vagyunk tulságosan elragadtatva. Ennek talán lehetnek személyes motívumai is. De a mi kifogásaink, ami ellene esik, alig egyéb, minthogy benne a magyar nyelv nem érvényesülhet (aminek a kormány s nem a törvénytörvény az oka) s benne a bírák egy töredékének nincs érve arra, hogy itt Fiumében egy törvénytörvénynek magyar nemzeti szellem kell bírnia. De azt nem mondtuk s nem mondjuk, hogy igazságtalanok, valamint azt sem, hogy gyalázatos ítéleteket hoznak, mint ahogy mondja a törvénytörvény ellen zanella — törvényhozó ur! (Ugy látszik, a bírák elfeledtek rá szavazni a képviselőválasztás alkalmával!)

zanellának tehát gyalázatos a fiumei büntetőtörvénytörvény ítélete. Ezt az érdekes dolgot pedig az ügyészség jóindulatu figyelmébe ajánljuk. A köz érdekét képezi, hogy egy törvénytörvényen ne essék gyalázat, amíg annak bírái napról napra ítéletet mondanak! Mert képzeljük el azt az esetet, hogy kénytelenek vagyunk valamilyen ügyben — mondjuk becsületsértésért — ehhez a törvénytörvényhez fordulni. Hogyan fordulhassunk mi hozzá, ha még a *saját* becsületén ejtett sérelemért sem szerez elégtételt, megtorlást!?

És azért is figyelmeztetjük erre, erősen hangsúlyozva, az ügyészséget, mert ez a mostani gyalázkodás praecedenset fog alkotni a jövőben is arra, hogy a törvénytörvényt azon az oldalon gyalázzák. Bizonyára, ezzel akarta zanella rikárdó ur meghálálni az ügyészségnek azt a szivességet, hogy a magyar államiság ellen való izgatásai ügyében folyamatba vett bűnpereit belefullasztották az irattárak labirintusaiba!

Ma már ott tartunk, hogy — mint a rendőrséget — a törvénytörvényt is terrorizálni akarja az autonompárt. Ma még csak a sajtójában ad „leckét” neki, de holnap már az utcai ortvámadásokra kerülhet a sor. Mert autonóm-büntető törvénytörvényről álmodoznak az urak s az ítéleteket, az indokolásokkal együtt benn, az az autonompárt szobáiban szeretnék meggyártani, a fiumei texasi állapot nagyobb dicsőségére. Itt még ezt a kort is megérhetjük. A kuriai és közigazgatási bíróság határozatok mindannyia erre a célra vezetnek, nemkülönben az uralkodó magyar állami szellem is, amely jelenleg Fiume városát szerencsétlenti.

Itt azonban, amikor a törvénytörvény kérdéséről, illetőleg meggyaláztatásáról van szó, csordultig megtelt a pohár. A gazságnál csakis egy enyhébb kifejezést találunk ennek jellemzésére: *moral insanity*; amelyben zanella urék erkölcsé macsicsot játszik. Egy utálatos részegségi állapot, amely az állam függetlenségének legfőbb biztosítékát, a bíróság intézményét is kvalifikáladan meggyaláztatásban részesíti.

S az a bíróság, amely szigorúan védi meg a mások becsületét: majd meglátjuk, miképpen tudja a maga elégtételét megszerezni?

Mert meg van gyaláztatva!

A horvát helyzet. A horvát-szerb koalíció lapjaiban tegnap megjelent Medakovic tartománygyűlési elnöke: egy kijelentése, melynek az a célja, hogy a kormányparti lapok hétfői számában közöltesse a Wekerle miniszterelnök, valamint Medakovic, Vinkovic és Babics delegátusok közt állítólag letolyt konferenciáról szóló információkat megcáfolják. Medakovic szerint a kormányparti lapok állításai valótlanok, a miniszterelnök csak azt mondotta, hogy azokkal fog tárgyalni, akik többséggel jönnek a tartománygyűlésbe.

Ezzel szemben itteni kormánykörökben a nézet uralkodik, hogy Medakovic nyilvánvalóan sajtóságos akasztikai tévedés áldozata, mert a miniszterelnök beszédéből csak azt hallotta, ami neki és a horvát-szerb koalíciónak kedves, ellenben dr. Wekerle miniszterelnök mindama kijelentéseit, amelyek a horvát-szerb koalícióval ellenkeznek, nem hallotta. Különben ellemondás nélkül vette a miniszterelnöknek azt a kijelentését, hogy a horvát tartománygyűlési többséggel fog tárgyalni, holott a horvát tartománygyűlés többségével való tárgyalás a bán

feladata és a magyar kormány nem is gondolt arra, hogy ebbe a tisztán Horvátország belügyeit képező dologba beavatkozzék.

Itteni kormánykörök szilárd meggyőződése szerint a magyar kormány is teljes mértékben respektálja azt az álláspontot, amelyet a törvény előír s épen ezért igen figyelemreméltó, hogy épen a szerb koalíció körében lépik túl a horvát autonómia törvényes határait, hogy a közvéleményben azt a benyomást keltsék, miszerint az ellenzéknek alkalma van arra, hogy a horvát tartományi kormány mögött egyenesen a magyar kormánnyal tárgyaljon.

Komunális képek.

Most, hogy a fiumei irredentisták valami gyatra ünneppel akarnak megemlékezni Carducci Giosuéről, a nagy olasz költőről s azt a Comunale színházban tartják meg. Ön-kéntlenül az eszünkbe ötlök egy idevetődött olasz zsurnalisztának egy magyar lapban közléte cikkének a tartalma „Unica volta” — mondotta. Egyetlen egyszer engedte meg a város, hogy a magyarság a Comunaleban ünnepelhessen. Sem előtte, sem utána magyar jellegű előadás vagy ünnepség ott nem hangzott el szerinte. Ez a hely csakugyan annak lett szentelve, hogy idegen emberek és horvátokból lett olasz irredenták tüntessenek ott az olasz csillag mellett. Szóval a Comunale az irredenták számára mindenkor nyitva áll, a magyar nemzet fiai számára ellenben csak egyetlen egyszer — volt. Az irredenta izü ünnepeket ellen a municipiumnak soha nem volt kifogása. A magyar ünnepegekről azonban tudni sem akar.

A város elfelejti, hogy ezzel magáról állítja ki a bizonyítványt. Hogy ezzel bizonyítékot adja irredenta érzületének. Elfelejteti lát-szik, hogy mi a kötelessége a magyar állammal szemben, amelynek rövid megszakításokkal évszázadok óta közvetlen tartozéka De háládatlanságát is kimutatja ezzel a magatartásával. Amije van, tisztán a magyar államhatalomnak köszönheti. Mi lett volna, ha ez nem veszi az oltalmába? Ha nem menti meg számtalanszor az ellenségek nyomása alól? Fiume ma jelentéktelen pont volna, ahol nem tudott volna megélni a lakosság. A magyar állam adott létet a városnak s ez a város, nem egyszer, csak hogy tetszelegjen magának, renitenskedik s amikor csak alkalma nyílik, elárulja rossz indulatát Carducci e cit mi is nagyra becsüljük és mi is ünnepeljük benne a *költőt*. A Comunaleban pedig azt hisszük — az irredentát ünneplik benne.

Most már bizonyosra vehető, hogy a munkások általános sztrájkot fognak február végén proklamálni. A város, mint megbízható helyről közlik, nem teljesíti a munkások kérését, hanem diplomatikusan és körmönfont módon azt válaszolja a munkások emlékiratára, hogy ő biz’ nem tehet semmit, hanem a kormányra vár (milyen jó ilyenkor, hogy kormány is létezik!) ez a feladat. Már most következtethetünk a közeljövő eseményeire. Vajon mit határozhatnak a munkások? Talán csak reméli a magisztrátus, hogy aligatni fognak bölcse tanácsára? Annyi sütni valót föltételezhetne a szocialista párt végrehajtó bizottságáról, hogy az tudja mit csinál. Ha a munkások az államtól, illetőleg a kormánytól várják a segítséget, nem fordultak volna az autonóm törvényhatósághoz! A munkások nagyon jól tudják, hogy

felülről sem kapnak egyebet csak ígéretet. S hogy az ígérettel nem sokra mehetnek, azt is tudják. A városi hatóság ellenben itt van. Közvetlenül itt. Azt elő lehet cibálni a rokkjánál fogva, ha nem úgy tesz, amint a munkások és a nép érdeke kívánja. A munkásoknak nincsen szavuk a representanzában, ahol az történik, amit az autonómvezér és az élelemzások diktálnak. Ők ki vannak rekesztve mindenünnen s nem tehetnek egyebet, mint hogy az erőszak, a terrori mus fegyveréhez, az általános sztrájkhoz nyuljanak. A munkások tudatában vannak ennek s bizonyosan nem a maguk multságára rendezik az általános sztrájkot. Hogy ezzel csak maguknak és a munkaadóknak okoznak kárt, ezt jól tudják. De a hancsár a kenyérért áldozatot követel. Csak egy a kár, hogy éppen azokat, akik a bajnak az okozója, nem éri baj. Az élelemzások az általános sztrájk alkalmával is éppen olyan jó üzleteket csinálnak, mint egyébkor,

(f. o.)

Az Adria vasut kérdése.

A szandzsák vasut megépítése foglalkoztatja ma a nagyvilági sajtót. Egész világhatalmi bonyodalmat idézett elő a kérdés s egyre-másra jutottak napfényre a szandzsák vasutal szemben tervezett vasutak kérdése. Bennünket cupán csak a *Kattaro-Antivári-Szalóniki* vonal kérdése érdekel. Ez a vonal különösen hadászati szempontból fontos. Megépítése révén Magyarország-Ausztria gyorsan nagyszámú csapatot szállíthat déli Montenegróba, a Skutari-tóhoz és ott nagyobb erővel fölépve, izolálja Montenegrót. De valóban nagy hadászati értéke ennek a vasutnak csak abban az esetben lesz, ha transzverzális vonnal összeköti a szandzsák-vasutal, Skutaritól a Drina völgyében Prizrenden át a Mitrovia és Úszkub közötti Prisztinánál csatlakozva a fővonalhoz.

A Kattaro-Antivári vasutat a tengerpart közelében építik meg, ily módon ellenséges hajóhad könnyen szétrombolhatja, és megakaszthatja a forgalmat. Ezért a vasut megépítésével egyidőben Kattaronak nagyobb helyőrséget adnak, a kikötőt kiépítik, néhány hadihajó állandóan ott vesztegel, a vasut mentén néhány aródöt építenek és új helyőrséget létesítenek, hogy ily módon háborus bonyodalom esetén a zavartalan forgalmat biztosítsák.

A balkán vasutak hadászati haszna, hogy megerősítik Magyarország-Ausztria katonai pozícióját a Balkánon, háborus bonyodalom esetén a monarchia hadserege nem kénytelen kiűriteni a Szandzsákot, Szerbiától függetlenül gyorsan nagy sereggel léphet föl a Balkán belsejében, direkt összeköttetést létesít a boszniai helyőrségek és Macedonia között, válaszfalat alkot Szerbia és Montenegro között és ellensúlyozza az olaszoknak Montenegróban való térfoglalását.

A szandzsák vasut megépítése révén elért erős katonai pozícióra való tekintettel érthető, hogy Magyarország-Ausztria balkáni vetélytársai ellenakciót indítanak, s a szandzsák-vasutra ügyes sakkhuzással felelnek. A felelet az orosz-olasz terv, a Dunát az Adriával, Antivárral összekötő transzbalkáni vasut. Megépítése révén Olaszország rövid idő alatt nagy hadsereggel léphet föl a balkán belsejében, s ez a vonal természetes útja az orosz-olasz-montenegrói szerb szövetségnek — ellenünk. A szaloniki vasutat körülbelül közepén metszve, érzékenyen akadályozná az esetleges osztrák-magyar előrenyomulást. Olaszország a montenegrói partokon néhány dróttalan táviró állomást rendezett be, nehéz ágyukat szállított partra, s pontos térképeket készítve, előkészült a partraszállásra. Bár Magyarország-Ausztria nem óhajtja Albánia birtokát, soha sem engedheti meg, hogy az olaszok elfoglalják s ily módon egyedüli tengeri utunk, az Adria, olasz beltengerre váljon.

Ezt ellensúlyozza, különösen ezért fontos, hadászati nézőpontból a szandzsák-vasut és a Kattaro antivári összeköttetés megépítése.

Szerkesztőségünk és kiadóhivatalunk telefonszáma (ugy interuban, mint helyi beszélgetésekre) 229 Nyomdánk telefonszáma (közvetlenül lapzárta előtt felmerülő sürgős tudósítások számára) 920.

UJDONSÁGOK.

A kormányzó automobil kalandja.

Egy óráig a voloszkai rendőrségen.

Tegnapelőtt délután Nákó Sándor gróf királyi kormányzó nejével és az Odescachi hercegi párral automobil kirándulást tett Fiuméből /bbáziába. Mikor az automobil Voloszka határába ért, egy voloscai rendőr az országút közepére állva fölemelt kézzel megállította a kormányzói autóbilit. Alig hogy ez megtörtént, a rendőr a törvény nevében letartóztatottként jelenté ki a soffőrt. Nákó Sándor gróf magyarázatot kért, tiltakozott, sőt névjegyével is igazolta magát, deez mit sem használt. A rendőr kijelentette, hogy Voloskában az teljesen mellékes, hogy ő Fiumében kormányzó: éskövetkezetesen „Herr Graf“-nak szállította. Minden áron ragaszkodott a soffőr letartóztatásához úgy hogy a kormányzó végre felajánlotta a rendőrnek, hogy üljön a soffőr mellé s így hajtsanak együtt a voloszkai rendőrséghez. De a ravasz rendőr mosolyogva azt válaszolta:

— Nem uraim, azt nem teszem meg, mert ha fölszállok a maguk gépére, akkor fordulnak egyet és visszamennek Fiuméba, hogy az automobiljukat megmentsék.

Hosszas alkudozás után a rendőr végre beleegyezett abba, hogy az automobil a leglassabb tempóban az ő kíséretében induljon a kerületi kapitánysághoz. Ideérkezve Nákó Sándor gróf, Odescalchi herceg és a soffőr bementek a rendőri hivatalba és csak körülbelül egy órai várakozás után egy rendőrfogalmazó elé bocsátatták, aki a következőket jelentette ki:

— Helybenhagyom Hirsch Miksa soffőr letartóztatását, mint hogy kihágás miatt többször idézték meg a kerületi kapitánysághoz.

— De hiszen ez nem Hirsch soffőr. Azt én már hónapokkal ezelőtt elbocsátottam. Ezt Helingnek hívják — felelte a kormányzó.

— Ha így áll a dolog — felelte a fogalmazó a legnagyobb flegmával — akkor mehetnek.

A kormányzó azonban nem hagyta szó nélkül a dolgot. Azt mondta a fogalmazónak, hogy az ügy ezzel nincs elintézve, mert lehetetlen dolog, hogy egy autóbilit föltartóztassanak s a benne ülőkkel igazolásuk ellenére így bánjanak.

— Ha megjegyzéseket akar tenni — felelte a fogalmazó sértődötten — akkor azokat ne nekem, hanem a rendőrnek tegye meg.

S ezzel elbucsuztatta a kormányzót és kíséretét.

Nákó Sándor gróf tudomásun szerint a rendőr ellen tapintatlan és basáskodó eljárása miatt följelentést tett a trieszti Oberlandesgerichtspräsidiumnál.

Az Austro-Americana gazságai.

Harminckét napig vizen. — A hazatérőket koplaltatják. — A „Gerty“ és „Laura“ Emberkínzás nagyban.

Ezerkét száz magyar visszavándorló érkezett tegnap éjjel egy órakor és ma reggel Fiuméba.

Az Austro-Americana trieszti hajóstársaság emberkereskedő hajóin, a „Laura“ és „Gerty“ gőzösön jöttek Newyorktól Triesztig borzalmas körülmények között. A „Laura“, amelynek utasai tegnap éjjel érkeztek Fiuméba, körülbelül ezer magyar utast hozott. A „Gerty“ vel kétszáz magyar ember érkezett Triesztbe s reggel jutottak ide.

A visszavándorlók elrettentő dolgokat beszélnek arról a bánásmódról, amelyben az Austro-Americana hajóin részük volt.

A „Gerty“ teljes harminckét napig járta a tengert s ez alatt az idő alatt az utasok a szó szoros értelmében koplaltak. A hajón nem volt elegendő élelmiszer, tehát takarékoskodtak a kenyhán. Hushoz csak nagy protekció révén vagy drága pénzen lehetett jutni. Egy Nagy Péter nevű miskolci illetőségű visszavándorló elmondotta nekünk, hogy százkét koronát költött külön élelemzésre, mert különben talán éhenhal.

De hányan voltak a „Laura“ gőzösön, akik napokig nem ettek. A visszavándorlók közül százötvenen a newyorki konzulátus jóvoltából kerültek haza. Ezenél nem volt egy fillér sem, így hát be kellett érniök a paszulylyal és makarónival. Ez volt mindennapi eledelük a hajó utasainak. A „Laura“ gőzösön a második osztály étterméber sem voltak jobbak az állapotok. Ott naponként háromszor romlott bűzös hallal szolgálták fel, amelynek még a szagától is undorodtak az utasok.

A „Laura“ gőzösön különösen szörnyű volt a bánásmód. A visszavándorlók az első napokban némán tűrtek mindent. Utóbb azonban kiűtött az általános elégtelenség s felszólították a parancsnokot, hogy gondoskodjék tisztességes ellátásról. Egy-két napig csakugyan javult a kozt, de azután újra minden a régiiben maradt. Mikor a visszavándorlók Triesztbe értek, hálát adtak az égnek, hogy megmenekültek az Austro-Americana szennyfészkeiből.

A visszavándorlók ma több csoportban utaznak hazafelé.

— **Személyi hír.** Vázsonyi Vilmos dr. országgyűlési képviselő három hetit olaszországi utjáról tegnap Fiuméba érkezett. Vázsonyi még néhány napig Abbáziában marad.

— **Bianco-rosa bál.** Tegnap este folyt le az idei farsang legszebb mulatsága, amelyet a gyermekbarát egyesület rendezett. A bált egy csodás szimbólikus körmenet előzte meg. A négy évszakot jelképezte a körmenet, amelyben szébbnél szebb jelmezek, a legstilszerűbb öltözékekben varázsolták a Comunáléba a négy évszak pazar pompáját. Fél tíz óra tájba első-tétedett a nagy terem s bevonultak a négy évszakot jelképező csoportok. Elsőnek jött a tavasz s utána sorban a többi. A színház két oldaláról a magasból hatalmas reflektorok szórták a fényt a pompás csoportokra. A páholyokból előkelő közönség nézte a fölvonulást és lelkes tapsal fejezte ki elismerését. A felvonulás közel egy fél óráig tartott. Azután kigyultak a villamoslámpák száza s megkezdődött a tánc, amely víg hangulatban a reggeli órákig folyt. Az első négyest három kolónban kétszázötven pár táncolta. A mulatság fényes anyagi eredménnyel is járt. Több ezer korona tiszta jövedelem folyt be a szegény gyermekek segetésére.

— **Felolvasás.** A fiemei természetudományi kör e hó 21-én este 7 órkor a városi polgári fiúiskola nagytermében felolvasó estélyt tart, amelyen Kankovszky Ferenc miniszteri osztálytanácsos a Garda tóról tart előadást 84 vetített képpel.

— **A társadalomtudományi kör hangversenye.** A fiemei társadalomtudományi kör, amely az idén megvalósította a népakadémia és egész sereg felolvasóestét rendezett a nép művelése érdekében, most újabb feladatra vállalkozott. Hangversenyt rendez szombaton este 8 és fél órakor, hogy a néppel megszerettesse és megismertesse a klasszikus zenét. Ezt a feladatot szolgálják a budapesti és külföldi művelődési egyesületek s úgy látszik, most a társadalomtudományi kör Fiumében honosítja meg a lelket nemesítő zeneművelést. A szombat esti hangverseny műsora a következő:

1. Liszt, rapsodia zongorára. 2. Klági: Trio zongorára, hegedűre és violoncellora. 3. Verdi: Románc az „Ernani“ című operából. 4. Pergolése: „Aria“ violoncellóra. 5. Liszt: Ábránd a Rigoletto című operából. Előadják zongorán. 6. Tenaglia: a) „Aria antica“, b) Godard: „Berceuse“ hegedűn. 7. Potpourri, előadják zongorán. A műsoron levő darabokat Cimadori Róbert, Steinacker Artur és Neumann adják elő. Belépődíj ülőhelylyel 1 korona. Családijegy 2 korona. Belépődíj 40 fillér. A tiszta jövedelmet az egyesület könyvtáralapjára fordítják.

— **Lerongyoltan, kiéhezve.** A „Meipomene“ osztrák Lloyd gőzösön tegnap negyvenegy magyar ember tért vissza Braziliából. Tíz-tíz közülök a konzulátus küldött haza, de a többiek is, akik lefizették a jegy árát, nagy nyomorban jutottak vissza. Ruhájuk le volt rongyolódva. A hajón az élelemzés nem valami izletes lehetett, mert azt mondták, hogy napok óta alig ettek valamit. A tíz visszatérőt a rendőrség küldi haza, a többiek még elmúlt este utaztak szülőfalujokba. A hajón a vizsgálatot Schweitzer Artur dr. és Minach Antal révbiztos végezték.

— **Veres Sándor Fiumében.** Veres Sándor operanékes, a magy. kir. Operaház volt tagja, tegnap este érkezett meg Amerikából Fiuméba. Veres Sándor a múlt év december havában hagyta el hazáját, hogy hosszabb ideig Amerikába maradjon, de az amerikai viszonyok ma még a művészeknek sem kedveznek. Mielőtt elhagyná Fiumét, minden valószínűség szerint néhány dalestélyt rendez, mint eltávozásakor, amikor kitűnő sikert ért el gyönyörű népdalaival.

— **A harmadik Recsina hid.** A magy. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetősége versenyt hirdet a magyar királyi államvasutak Fiume állomásán létesítendő III. sz. Recsinahid alapozási és falazási ezzel kapcsolatos munkák végrehajtására. A tervek, költségvetés, a szerződési tervzet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Zágrábban, a magyar királyi államvasutak üzletvezetőségének pályafentartási osztályában és a fiumei osztálymérnökségnél megtekinthetők. Az ajánlatok március hó 3-án déli 12 óráig adandók be a zágrábi üzletvezetőség általános osztályánál. Ajánlat a Fiume állomáson építendő III. sz. Recsinahid alapozási és falazási munkáira, felirásos borítékban. Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis március hó 2-án déli 12 óráig az ajánlati végösszegnek 5 százaléka bánatpénz gyanánt teendő le a magyar királyi államvasutak zágrábi gyűjtőpénztárána. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlatához nem csatolandó.

— **Posta hadihajóink számára.** A triesti postahivatal közli velünk, hogy a „Franz Josef I.” és „Leopard” hadihajóknak szóló postát minden vasárnapon, kedden és csütörtökön este 8 óra 30 perckor továbbítják a keletre.

— **Ellopott haditervek.** Vasárnap éjjel, mint tudósítónk jelenti, az olasz határhoz közel fekvő Brunek, déliavasuti állomáson, a mérnökosztály irodahelyiségébe betörték és az ottani pánccsokrényben tartogatott összes hadimenetrendeket és háboru esetén életbelépő vasuti utasításokat ellopták. Hogy a betörők csupán csak ezeknek a fontos okmányoknak birtokába akartak jutni, mutatja az is, hogy semmi mást nem raboltak el. Különben is tudnivaló, hogy a mérnökosztálynál semmiféle pénz sincsen, mert bevételük amúgy sincs, a munkásokat pedig mindig az állomás fizeti ki. A betörésre azonnal rájöttek. Ertesítették az összes kerületi parancsnokságokat és a csendőrséget, amelyek azonnal elárastották a pályaudvarokat és igazolásra szólították fel minden ismeretlen utast, de eddig a tettest, illetve teteseket nem sikerült elfogni. Hogy mennyire fontosak ezek a menetrendek és hadi utasítások, az elképzelhető, ha tudjuk, hogy ezek tartalmazták a háboru esetén mozgósítandó összes csapattestek utirányának és létszámának leírását és azt is, hogy mily vonattal, mely utirányba mennek. Ha a tetteseket sikerül is elfogni, a hadvezetőség kénytelen lesz az egész hadimenetrendeket újra elkészíteni.

— **A kikötőből.** Erkezett: „Melpomene” osztrák Lloyd gőzös Braziliából 3000 zsák kávéval, a „Moravetz” Atlantica gőzös Newcastleből 7054 tonna szénrel. Indultak „China” osztrák gőzös Kinába, „Tirol” osztrák gőzös Alexandriába, „Tisza” Adria gőzös.

— **Uj államvasuti üzletvezető.** A budapesti jobbpárti üzletvezetőséget Tolnay Kornél távozása óta Omer József főfelügyelő vezette, akit érdemei miatt vasutas körökben Tolnay utódjának tekintettek. Ez azonban csak föltevés volt, mert most azt halljuk, hogy a kereskedelemügyi miniszter Tolnay Kornél helyét Zeloivich Kornél vasuti- és hajózási főfelügyelővel fogja betölteni, akinek a kinevezése befejezett lénynek tekinthető.

— **Az atlanti hajóstársaságok megegyezése.** Hamburgból jelentik, hogy az atlanti hajóstársaságok között létrejött megállapodás az angol és skandináviai kivándorlási üzletre is kiterjed, dacára annak, hogy ez az üzlet korábban nem tartozott az atlanti pool kötelekébe. Az összes közptengeri kikötőből kiinduló amerikai kivándorlási üzlet, köztük a fiume—amerikai kivándorlási hajójáratok továbbra is a pool-on kívül maradnak. A fedélközi viteldíjak új ármegállapítása március elsejével lép életbe. A német hajózási társaságok jelentése szerint a kivándorlási üzlet most igen kis terjedelmű, ellenben a visszavándorlás jelentékeny.

ERBISTI GIOVANNI „All' Universo”

FIUME, Via del Fosso 2.

TÁVIRAT. TELEFON.

Sikertelen pártközi konferencia.

BUDAPEST, febr. 20. A tegnap este tartott pártközi konferencia ismét sikertelenül zárult. A disszidens és függetlenségi képviselők közül számosan nem járultak hozzá a hárszabályrevízió tervéhez.

Andrássy lemond.

BUDAPEST, febr. 20. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter hír szerint beadja lemondását, ha a hárszabályrevízió javaslatot nem lehetne simán elintézni.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, febr. 20. A képviselőház mai ülésén Justh Gyula elnököl.

Wekerle Sándor miniszterelnök a kormány nevében visszavonja az összes benyújtott javaslatokat, mert a hárszabályrevíziót kívánja tárgyalatni.

Bozöky Árpád magáévá teszi a kormány javaslati és követeli azoknak a tárgyalását.

Justh Gyula elnök kijelenti, hogy a kormány javaslatát képviselő nem teheti a magáévá, ha azokat visszavonták. Az elnök nem engedi meg a kérdésben a vitát, indítványozza, hogy a hárszabályrevíziót a Ház holnapra üléssére tűzzék ki.

Erre nagy vita indult meg. A disszidensek ellene, több képviselő mellette szól.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter indítványozza, hogy a javaslatot tűzzék ki holnapra napirendre.

A vita közben Szmeccsányi odakiáltja odakiáltja Lengyel Zoltánnak.

— Szamar!

Lengyel erre azt kiáltja vissza.

— Aki mondja.

Az elnök elrendeli a szavazást. A Ház többsége a miniszterelnök indítványát fogadja el. A javaslat ellen huszonötön szavaztak.

Ézzel az ülés véget ért.

Megfínyezgetett törvényszéki elnök.

MÁRMAROSSZIGET, febr. 20. Várady Gábor törvényszéki elnök, aki a Husz Ábrahám tárgyaláson elnököl, levelet kapott Budapestről, amelyben figyelmeztetik, hogy nyolc nap múlva halállal lakol Husz Ábrahám ártatlan elítélése miatt. A levelet a budapesti rendőrségnek küldték át, amely megindítja a vizsgálatot.

Szerbia és Montenegro.

BERLIN, febr. 20. A Vossische Zeitung belgrádi tudósítója jelenti, hogy Pasic miniszterelnök a szkupstina tegnapi ülésén a montenegrói bombaaffér kapcsán azt a kijelentést tette, hogy Jovanovic cetinjei szerb követnek szabadságot engedélyezett s felhatalmazta állomás helyének rögtönös elhagyására, ha a politikai viszonyok úgy alakulnak Montenegróban, hogy maradása lehetetlen. A miniszterelnök ezt a nyilatkozatát általában úgy magyarázzák, hogy Szerbia és Montenegro között közvetlen küszöbön áll a diplomáciai viszony megszakítása. Jovanovic követ kormányának megbízásából elégtételt kért a montenegrói miniszterelnöktől ama beszédért, amelyben a bombaafférről nyilatkozott a montenegrói szkupstinában. Ezt a beszédet a szerb kormány magára és Szerbiára nézve sértőnek tartja. Ha a montenegrói miniszterelnök nem ad sürgősen elégtételt, akkor Jovanovic azonnal elutazik Cetinjéből.

Egy fiumei hírlápiró pöre.

BUDAPEST, febr. 20. Simó Ferenc fiumei hírlápiró a Fiumei Szemle című lapban annak idején támadó cikket írt a fiumei iskolákban uralkodó botrányos állapotokról. Az iskolatanács sajtópórt indított Simó ellen. A pórt ma kellett volna a budapesti sajtóbíró előtt tárgyalni. Minthogy azonban a panaszos jogi képviselője nem jelent meg, a pórt beszüntették.

Felelős szerkesztő: Korcsmaros Nándor.
Szerkesztő és lapigazgató: Murai Jenő.

— Óriási készletek az idényre —

elegáns, modern és elsőrendű
kész férfi-és gyermek - ruhákban.

Nagy raktár szörmeárukban.

Ruhák mértékre is készíttetnek.

SCHWARZ KÁROLY műkereskedő.

Mó dern mesterművekből álló

NEMZETKÖZI

művészeti kiállítása

e hó 22-éig megtekinthető Fiumében
a Della Ville szálloda 7. számú
nagytermében. Nyitva reggel 9 órától
este 6 óráig.

Szabad bemenet.

Az EUROPA kávéházban

minden csütörtök, szombat és vasárnap este

Horváth Sándor

czigányzenekara hangversenyez.

Tévedés az,

ha bárki, akár reklám céljából akár más szándékkal azt állítja, hogy jobb magyar ételeket, vagy jobb magyar borokkal szolgál, mint az egyedüli, jó hírnevű

MAGYAR VENDÉGLŐ
magyar otthon

„Riva Szapary”, az Adria palota mellett. Az előkelő magyarság találkozó helye.
Butorozott szobák tengeri kilátással kaphatók.

A báli szezonra

Uri fodrász üzletében teljesen új
férfi és női parókák
kaphatók vételre és kölcsönzésre is.

A külön női fodrász teremben minden hajmunka és frizura dívatlap szerint is, olcsón és gyorsan végeztetik.

Egy hajmosás 2 kor.

Tisztelettel

Dedakin László

uri és női fodrász

ADRIA PALOTA.

Intelligens fiatal ember.

ki a magyar és német nyelvet tökéletesen bírja, kereskedelmi szakképesítéssel, keres nagyobb cégnél irodai alkalmazást. Szives megkeresések „Megbízható” jelleggel a kiadóba kéretnek.

15-16 éves fiu.

ki magyarul és olaszul tud, helybeli bankintézetnél hivatalszolgának felvétetik. Ajánlatok „Igyekvő 18” jellige alatt a kiadóhivatalba küldendők.

CRNKOVIC

szálloda, penzió és kávéház.
CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart mentén, a mólótól 2 pezcnyire.

Kitünő magyar és német konyha.

Kitüntette a német orvos kongresszus által.

Eredeti magyar és német fajborok valamint Müncheni és Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan alkalmas hely.

Olasó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIC JÓZSEF.

Magyar mészáros!

Vásárcsarnok 24-26 sz.!

Bátorkodom a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a fiumei központi vásárcsarnokban (első csarnok 24-26 sz.)

magyar mészárszéket

nyitottam.

Marha- borju- és sertéshúst és mindenféle hús- nemüt kifogástalan minőségben és mindenkor friss állapotban árusítok.

A mélyen tisztelt háziasszonyok és a vendéglői kar szives pártfogását kéri

tisztelettel
REICH VILMOS.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Vendégülököknek árkedvezmény!

Házhoz szállítás kívánatra!

Vas- és érczárú-üzlet Simper János

Fiume, Via Governo 20.

Telefon 402.

Kályhák, sparherdek,
kályhavédők, széntartók
stb. nagy raktára.

Különlegességek
konyhaedényekben.

Csak egy papirt szívunk, ez pedig

ABADIE

FABBRIO GIUSEPPE

Via Governo — FIUME — (Corso)

Késes és köszörüs
dus raktárral a legjobb minőségű
késárkban és mindennemű vágószerszám-
számban.

Nikkelezés és villanyerőre berendezett
műhely.

Cinematograf „EDISON”

Mozgóképtér-terem
VIA FIUMARA 2. SZÁM.

A legszebb és legtekélyesebb ve-
titési szerkezettel.

Villanyosan szellőztetett s kényel-
mes üléssekkel berendezett nézőtér.

Állandó előadások d. u. 1/25-től
kezdve.

Állandó bérletjegyek is válthatók
a pénztárnál.

Bonbonnière Móve

Előkelő Mulató

Abbazia Bristol - szálló

Estenként nemzetközi varieté-

előadások kizárólag elsördendű

művészi erő felleptetével.

Kitünő szellőztetés.

LIEBL ISTVAN

MONTE VERDE

vendéglője a Jelačić kaszárnyával
szemben.

Kitünő magyar konyha

Hamisítatlan magyar borok.

Kőbányai polgári sör.

Olcso havi előfizetések.

Fedett tekepálya.

ELSO FIUMEI

RUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra át-
veszek. Olcso havi előfizetés ellenében
rendben tartom az egész ruhakészletet. 30
éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szives pártfogást kér

Schönberg H. férjiszabó.

Prodám és Társa Fiume

◀ Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése ▶

Via Adamich 1. sz.

Via Adamich 1. sz.

Villanyos világítási, villámhárító, telefon és villányos-csengő berendezések.

Villamos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

Dr. PACHANY A.

FOGORVOS FIUMÉBAN

működik minden hétfőn, szerdán és csütörtökön d. u. 3—5

„VILLA FELICE,” ABBAZIÁBAN.

Szombaton d. u. szegényeknek ingyen rendelés

Fiumében.

Schenk Lajos

férjiszabó üzlete.

FIUME, Corso 7. sz. II. em.

Készít a legfinomabb angol és fran-
ria szövetekből a a legkényesebb igé-
nyeknek megfelelő divatos öltönyöket és
felső kabátokat mérsékelt áron.

Nagy raktár hel- és külföldi szöveteiben.

Gyors és pontos kiszolgálás.

A
„Pannonia”

kávéházban

ma és minden este

MANCSU PALI

jeles verseczi cigány zenekara

hangversenyez.